

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.12.112](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.112)

УДК 336.7

Н. Г. Фатюха,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національний університет «Запорізька політехніка»
ORCID ID: 0000-0002-1026-6713
В. В. Логвиненко,
магістрант, Національний університет «Запорізька політехніка»
ORCID ID: 0000-0002-5461-0205

АНАЛІЗ АКТИВНИХ ТА ПАСИВНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

N. Fatiukha
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of finances,
banking and insurance, University "Zaporozhye Polytechnic"
V. Lohvinenko
Master's student, National University "Zaporozhye Polytechnic"

ANALYSIS OF ACTIVE AND PASSIVE OPERATIONS OF JSC "BANK CREDIT DNIPRO" IN THE CONTEXT OF FINANCIAL SECURITY OF THE BANK

В статті розглянуто стан активів та пасивів на прикладі банківської установи АТ «Банк Кредит Дніпро» за 2017-2019 роки. Розглянуто динаміку та їх структуру, джерела формування.

Визначено, що однією з ключових складових системи забезпечення фінансової безпеки банку є підсистема фінансової діагностики. Методи фінансового аналізу, як горизонтальний та вертикальний аналіз є одним з інструментів аналізу фінансової безпеки банку.

Основними напрямками активних операцій Банку традиційно залишалися кредити, інвестиції в депозитні сертифікати НБУ. З метою виконання бюджетних показників та збільшення доходності Банк у 2019 році активно нарощував клієнтську базу, збільшив кількість клієнтів зарплатних проектів, як потенційних користувачів кредитних продуктів Банку для фізичних осіб.

Стабільність фінансового стану банку залежить від оптимального співвідношення власного і позикового капіталу. Статутний капітал банку два останні роки був без змін, який є гарантом стійкості банку. Найбільшу питому вагу у статті «Власний капітал» має статутний капітал, проте у 2019 році відбулося його падіння. З суми зобов'язань та власного капіталу власний капітал склав у 2019 році 4,6% проти 8,8 % у 2017 році.

Зростання обсягу використання коштів за напрямками їх розміщення є наслідком збільшення активів банку і скорочення розміру його заборгованості.

Найбільші інвестиції зі сторони клієнтів були у 2018 році, але вже у 2019 вони скоротилися на 19,3%. Зобов'язання банку протягом 2018 року зросли на 6,2%, але протягом 2019 року

зменшилися на 17,8% станом на 31 грудня 2019 року за рахунок спланованого заміщення дорогих ресурсів новим капіталом Банку.

Визначено наступні ключові показники ефективності діяльності: новий кредитний портфель, включаючи новий роздрібний кредитний портфель та чистий комісійно – торговельний дохід.

Визначено, що майже 40% в загальному обсязі активів займають кредити та прострочена заборгованість, тому для фінансової безпеки банку необхідно проводити постійний аналіз їх якості, здійснювати управління ним.

Ведення ефективної банківської діяльності передбачає уміле керування активами та пасивами банківської установи: оптимізація структури активів та пасивів, підтримка ліквідності та платоспроможності банку, одержання прибутку.

The article considers the state of assets and liabilities on the example of the banking institution JSC "Bank Credit Dnipro" for 2017-2019. The dynamics and their structure, sources of formation are considered.

It is determined that one of the key components of the bank's financial security system is the financial diagnostics subsystem. Methods of financial analysis, as horizontal and vertical analysis is one of the tools for analyzing the financial security of the bank.

The main areas of the Bank's active operations have traditionally been loans and investments in NBU certificates of deposit. In order to meet budget indicators and increase profitability, in 2019 the Bank actively increased its client base, increased the number of clients of salary projects as potential users of the Bank's credit products for individuals.

The stability of the bank's financial condition depends on the optimal ratio of equity and debt capital. The authorized capital of the bank has remained unchanged for the last two years, which is a guarantee of the bank's stability. The largest share in the article "Equity" has the authorized capital, but in 2019 it fell. Of the amount of liabilities and equity, equity amounted to 4,6% in 2019 against 8,8% in 2017.

The increase in the use of funds in the areas of their placement is a consequence of the increase in the bank's assets and the reduction of its debt.

The largest investments from clients were in 2018, but in 2019 they decreased by 19,3%. The bank's liabilities increased by 6,2% in 2018, but decreased by 17,8% in 2019 as of December 31, 2019 due to the planned replacement of expensive resources with new capital of the Bank.

The following key performance indicators have been identified: a new loan portfolio, including a new retail loan portfolio and net commission and trading income.

It is determined that almost 40% of the total assets are loans and overdue debts, so for the financial security of the bank it is necessary to conduct a constant analysis of their quality, to manage it.

Conducting effective banking activities involves skillful management of assets and liabilities of the banking institution: optimizing the structure of assets and liabilities, maintaining the liquidity and solvency of the bank, making a profit.

Ключові слова: банк; активи; пасиви; горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; фінансова безпека.

Key words: bank; assets; liabilities; horizontal analysis; vertical analysis; financial security.

Постановка проблеми та зв'язок з науковими та практичними завданнями. Без стабільної і надійної банківської системи утримати фінансову безпеку країни на належному рівні неможливо. Це потребує вирішення питання фінансової безпеки як банківської системи в цілому, так і кожного комерційного банку зокрема.

Діяльність банку пов'язана з формуванням пасивних та активних операцій.

Пасивні операції дають змогу формувати свої фінансові ресурси для здійснення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій, що сприяє формуванню власних, залучених та запозичених коштів банку.

Активні операції, спрямовані на розміщення та використання наявних у банку власних та залучених ресурсів з метою одержання прибутку при раціональному розподілі ризиків за окремими видами операцій та підтриманні необхідного рівня ліквідності [1].

Ефективне управління активами та пасивами банку – це постійний моніторинг динаміки та їх структури з метою оптимізації ризику та збереження ліквідності на достатньому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Активи і пасиви банку розглядалися в роботах як зарубіжних так і вітчизняних вчених, таких як: Н. Бакстер, У. Бреддік, Д. Ван-Хуз, О. Васюренко, О. Кириченко, І. Гіленко, В. Міщенко, Л. Примостка та ін.

Проте недостатньо уваги приділено питанню впливу активів та пасивів банку на фінансовий стан комерційного банку.

Метою статті є аналіз активів та пасивів на прикладі комерційного банку та визначенням напрямів збалансування їх структури.

Виклад основного матеріалу. Фінансова безпека банку – це: сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для його фінансового стану дії чи обставини попереджені чи зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банку, збереженню й відтворенню його майна та інфраструктури і перешкодити досягненням банком статутних цілей; належний стан захищеності фінансових інтересів банку, його фінансової стійкості, а також середовища, в якому він функціонує [2].

Однією з ключових складових системи забезпечення фінансової безпеки банку є підсистема фінансової діагностики. Така підсистема повинна в динамічному режимі оцінювати рівень фінансової безпеки банку в цілому та надавати інформацію для швидкого визначення можливих зон неефективної роботи [3].

Методи фінансового аналізу, як горизонтальний та вертикальний аналіз є одним з інструментів аналізу фінансової безпеки банку. Горизонтальний (трендовий) аналіз є складовою системи фінансового аналізу, яка полягає у вивченні динаміки окремих фінансових показників у часі. Вертикальний аналіз засновано на структурному розкладі окремих показників. В процесі його здійснення розраховується питома вага окремих складових фінансових показників та вплив кожної складової на результат в цілому.

Дослідження активів та пасивів банку проведемо на прикладі банківської установи АТ «Банк Кредит Дніпро». Банк Кредит Дніпро (Банк) заснований у 1993 році й входить до ТОП-20 фінансових установ України за розмірами активів (на 01.08.2020р.). Відповідно до класифікації Національного банку України, Банк – у групі банків з приватним капіталом. Банк надає повний спектр банківських послуг приватним особам та корпоративному бізнесу, особливу увагу приділяючи агросектору [4].

Здійснимо горизонтальний та вертикальний аналіз АТ «Банк Кредит Дніпро» за даними Балансів 2018-2019 років [5]. Аналіз кожної статі активів наведено у табл.1,2.

Таблиця 1.
Горизонтальний аналіз АТ «Банк Кредит Дніпро» (АКТИВИ), тис.грн.

	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис.грн.		Темп зростання, %	
				3-2	4-3	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквіваленти	1433969	1515074	1124122	81105	-390952	105,7	74,2
Кошти в інших банках	486584	320910	365907	-165674	44997	66,0	114,0
Кредити та заборгованість клієнтів	4118982	3963056	3300795	-155926	-662261	96,2	83,3
Інвестиції в цінні папери	279874	408182	330	128308	-407852	145,8	0,1
Депозитні сертифікати Національного Банку України	1001196	1201973	1502244	200777	300271	120,1	125,0
Інвестиційна нерухомість	1335439	1518665	1497696	183226	-20969	113,7	98,6
Інші фінансові активи	5930	52647	16435	46717	-36212	у8,9 р.б.	31,2
Інші активи	87735	168362	245331	80627	76969	192,0	145,7
Основні засоби та нематеріальні активи	232260	287211	261944	54951	-25267	123,7	91,2
Відстрочений податковий актив	263099	263099	263099	-	-	100,0	100
Необоротні активи, утримувані для продажу,	40827	22847	-	-17980	-22847	56,0	-
Усього активів	9286165	9722026	8577903	435861	-1144123	104,7	88,2

Проаналізувавши дані показники можна зробити висновок, що у банка виникли труднощі з необоротними активами, які утримані від продажу і, якщо у і, якщо у 2017 році цей показник складав 40827 грн, у 2018 22857 то у 2019 він вже відсутній. Стрімко знижується показник виданих кредитів та заборгованості клієнтів перед банком. У 2018 році порівняно з 2017 роком зниження склало на 3,8% і падіння продовжилось у 2019 році в порівнянні з 2018 роком (темп зниження становив 83,3%). Також зниження спостерігається й по

показнику «інвестиції в цінні папери», який у 2018 році у порівнянні з 2017 виріс на 45,8%, але вже у 2019 році він зменшився на 99,9% (0,3 млн. грн. у 2019 році проти 408,2 млн. грн. у 2018 році).

Взагалі, активи банку мають нестабільну динаміку – у 2017 році цей показник складав 9286,2 млн. грн., у 2018 році зріс на 4,7% й складав вже 9722,0 млн. грн., а у 2019 спостерігаємо його зниження на 11,8% до рівня 8577,9 млн. грн.

Основними напрямками активних операцій Банку традиційно залишалися кредити, інвестиції в депозитні сертифікати НБУ. З метою виконання бюджетних показників та збільшення доходності Банк у 2019 році активно нарощував клієнтську базу, збільшив кількість клієнтів зарплатних проектів, як потенційних користувачів кредитних продуктів Банку для фізичних осіб. Обсяг кеш кредитів збільшився більш ніж у два рази до 794 млн. грн, у той час як обсяг карткового кредитування збільшився на 32,5% до 273 млн. грн.

Стрімке зростання споживчого кредитування було забезпечено за рахунок відбудовування необхідної інфраструктури, насамперед BPM/СІОМ (автоматичне управління бізнес-процесів та операційного дня) та скорінгу, а також розвитку альтернативних каналів продажу, контакт-центру, мережі інформаційно-консультаційних центрів Банку та залучення клієнтів через лідогенерацію у мережі Інтернет.

Банк продовжував активне кредитування аграрних малих та середніх підприємств, адаптуючи свої продукти та бізнес-процеси під МСБ, що допомогло скоротити строк прийняття рішень до двох днів для бланкових кредитних продуктів та до п'яти днів для кредитів з покриттям. На відміну від основних гравців на ринку агрокредитування Банк працює з фермерами, які обробляють менше 1000 га (за стандартними кредитними продуктами Банку мінімальний земельний банк клієнта має становити від 300 Га), і пропонує для таких клієнтів бланковий овердрафт на поповнення обігових коштів у розмірі до 1 млн грн. Також Банк пропонує кредити на придбання аграрної техніки. Портфель кредитів Агро МСБ збільшився на 11% до 729 млн. грн. у 2019 р.

Протягом 2019 року Банком було посилено роботу із стягнення проблемної заборгованості за непрацюючими активами юридичних та фізичних осіб. За результатами роботи з проблемними активами та враховуючи підтримку Акціонера, протягом 2019 року балансова вартість проблемних кредитів знизилась на 50% до 983,6 млн грн, що становить 30% від загального кредитного портфеля Банку.

Протягом звітного року Банк інвестував грошові кошти в короткострокові інструменти НБУ — депозитні сертифікати. Станом на 31 грудня 2019 року такі інвестиції склали 1 502 млн. грн., що на 300 млн. (25%) вище інвестицій станом на 31 грудня 2018 року. Операції з депозитними сертифікатами протягом 2019 року забезпечили отримання процентного доходу в сумі 117 млн. грн., що на 47 млн. більше, ніж отримані у 2018 році.

Інвестиції Банку в ОВДП станом на 31 грудня 2019 року були відсутні, зниження інвестицій за рік становило 408 млн. грн., інвестиції в ОВДП забезпечили отримання процентного доходу в сумі 27 млн. грн. в 2019 році, що на 11 млн. грн. (69%) більше ніж отриманий дохід у 2018 році.

Операції з цінними паперами та депозитними сертифікатами НБУ здійснювалися Банком відповідно до встановлених лімітів [5].

Проаналізувавши дані показники, було знайдено їх питому вагу у кожному році та структурні зміни 2019 року в порівнянні з 2018 роком.

Показник кількості грошових коштів був найбільшим у 2018 році (15,6%) й склав 1515,1 млн. грн. У 2017 році його питома вага була менша на 0,1 в.п., у 2019 році цей показник зменшився на 2,5 в.п. й склав 1124,1 млн. грн.

Неоднозначною є динаміка питомої ваги показника коштів в інших банках. У 2017 році вона склала 44,4%, у 2018 році знизилася до 3,3% (склала 320,9 млн. грн.), а у 2019 році знову збільшилася до 4,2% (365,9 млн. грн.), що складає 0,9 в.п. в порівнянні з минулим роком.

В структурі активів найбільша питома вага припадає на кредити та заборгованість клієнтів, що становить 44,4%, 40,8% та 38,5% відповідно у 2017, 2018 та 2019 роках. Спостерігаємо негативну тенденцію, зниження відповідає 2,3 в.п.

Таблиця 2.
Вертикальний аналіз АТ «Банк Кредит Дніпро» Активи, (тис.грн.)

	2017	2018	2019	Структура, %			Структурні зрушення, в.п. 2019 - 2018
				2017	2018	2019	
Грошові кошти та їх еквіваленти	1433969	1515074	1124122	15,5	15,6	13,1	-2,5
Кошти в інших банках	486584	320910	365907	5,2	3,3	4,2	0,9
Кредити та заборгованість клієнтів	4118982	3963056	3300795	44,4	40,8	38,5	-2,3
Інвестиції в цінні папери	279874	408182	330	3,0	4,2	0,0	-4,2
Депозитні сертифікати НБУ	1001196	1201973	1502244	10,8	12,4	17,5	5,1
Інвестиційна нерухомість	1335439	1518665	1497696	14,4	15,6	17,4	1,8
Інші фінансові активи	5930	52647	16435	0,1	0,5	0,2	-0,3
Інші активи	87735	168362	245331	0,9	1,7	2,9	1,2
Основні засоби та нематеріальні активи	232260	287211	261944	2,5	3,0	3,1	0,1
Відстрочений податковий актив	263099	263099	263099	2,8	2,7	3,1	0,4
Необоротні активи, утримувані для продажу,	40827	22847	-	0,4	0,2	-	-0,2
Усього активів	9286165	9722026	8577903	100	100	100	0

Показники питомої ваги інвестиційної нерухомості мають гарну динаміку. У 2017 році вона склала 1335,4 млн. грн, що відповідало 14,4%, у 2018 цей показник збільшився до 1518,7 млн. грн. та склав вже 15,6%. У 2019 році він зменшився до 1497,7 млн. грн, але показник питомої ваги виріс більш ніж на 1,8 в.п. й становить 17,5%.

Спостерігається стабільність у показнику основних засобів та нематеріальних активів, які у 2017 році склали 232,3 млн. грн., питома вага яких становила 2,5%, у 2018 році питома вага зросла до 3,0% й склала 287,2 млн. грн. У 2019 році цей показник склав 263,1 млн. грн, що більше ніж у попередньому році на 0,1 в.п..

Значне зменшення спостерігається показника цінних паперів в портфелі банку на продаж, питома вага якого у 2017 році склала 3%, у 2018 році зросла до 4,2%, а у 2019 році питома вага зменшилась на цілих 4,2 в.п й склала 0,004% від всієї суми активів цього року.

Показники інших активів також нестабільні, але мають позитивну динаміку показника питомої ваги: у 2017 році становила 0,9% (87,7 млн. грн.), у 2018 році – 245,3 млн. грн, що складає 1,7%, а у 2019 році ріст до 2,9%, що більше ніж у попередньому році на 1,2 в.п.

Стабільність фінансового стану банку залежить від оптимального співвідношення власного і позикового капіталу.

Проведемо його оцінку (див. табл.3).

Статутний капітал банку два роки був без змін – у 2018 і у 2019 роках він дорівнював 2720 млн. грн і є гарантом стійкості банку. У 2017 році цей показник складав 1544,7 млн. грн, маємо ріст більш ніж на 76%. Не спостерігаються суттєвих змін у емісійних різницях.

Таблиця 3.
Горизонтальний аналіз АТ «Банк Кредит Дніпро» ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, (тис.грн.)

	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темп зростання (зниження), %	
				3-2	4-3	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8
Статутний капітал	1544666	2720000	2720000	1175334	-	176,1	100,0
Незарєєстровані внески до статутного капіталу	1199000	488454	866561	-710546	378107	40,7	177,4
Емісійні різниці	17678	17577	17469	-101	-108	99,4	99,4
Непокритий збиток	-2041113	-2590801	-2506305	-549688	84496	126,9	96,7
Резерви переоцінки	98050	90299	82806	-7751	-7493	92,1	91,7
Усього власного капіталу	818281	725529	1180531	-92752	455002	88,7	162,7
Усього зобов'язань та власного капіталу	9286165	9722026	8577903	435861	-1144123	104,7	88,2

Нестабільна динаміка спостерігається у незареєстрованих внесків до статутного капіталу - у 2017 році цей показник склав 1199 млн. грн., у 2018 він знизився на 59,3%, а у 2019 році збільшився на 77,4% в порівнянні з 2018 роком, й склав 866,6 млн. грн.

В цілому, спостерігається нестабільна динаміка показника власного капіталу – у 2017 році цей показник складав 818,3 млн. грн., у 2018 він зменшився на 113% та склав 725,5 млн.грн. та вже у 2019 році збільшився на понад 60% до рівня 1180,5млн. грн.

Якщо брати загальний показник заборгованостей та власного капіталу то маємо нестабільну динаміку. У 2017 році цей показник складав 9286,2 млн. грн., у 2018 - зріс на 4,7 % (9722 млн. грн), а в 2019 році відбулося його падіння на 11,8%.

Найбільшу питому вагу у статті «Власний капітал» має статутний капітал. У 2017 році на нього припадало 16,6%, проте у 2019 році відбулося його різке падіння до рівня 10,7%. З суми зобов'язань та власного капіталу власний капітал склав у 2019 році 4,6% проти 8, 8 % у 2017 році.

Фінансовий стан комерційного банку значною мірою залежить від джерел надходження і напрямів використання фінансових ресурсів. Джерела коштів формуються за рахунок зниження активів, росту заборгованості і реінвестування прибутку.

Зростання обсягу використання коштів за напрямками їх розміщення є наслідком збільшення активів банку і скорочення розміру його заборгованості.

Аналіз капіталу комерційного банку являє собою складне, комплексне завдання, під час вирішення якого слід не лише враховувати загальний фінансовий стан банку та його діяльність, але й проаналізувати кон'юнктуру ринку банківських операцій і послуг, економічний стан учасників (акціонерів) банку та його клієнтів [6].

Проведемо аналіз зобов'язань АТ «Банк Кредит Дніпро» (див.табл.4, 5).

Таблиця 4.
Горизонтальний аналіз АТ «Банк Кредит Дніпро» Зобов'язання, (тис.грн.)

	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темп зростання (зниження), %	
				3-2	4-3	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8
Кошти банків	46	45	39	-1	-6	97,8	86,7
Кошти клієнтів	8336560	8875107	7161453	538547	-1713654	106,5	80,7
Боргові цінні папери, емітовані банком	9993	170	379	-9823	209	1,7	222,9
Резерви за зобов'язаннями	1330	464	106149	-866	105685	34,9	у 228,8 р.б.
Інші фінансові зобов'язання	84958	79787	90596	-5171	10809	93,9	113,5
Інші зобов'язання	34997	40924	38756	5927	-2168	116,9	94,7
Усього зобов'язань	8467884	8996497	7397372	528613	-1599125	106,2	82,2

Проаналізувавши вихідні дані можна стверджувати, що найбільші інвестиції зі сторони клієнтів були у 2018 році й склали 8875,1 млн. грн., але вже у 2019 вони скоротилися на 19,3% й склали 7161,5 млн. грн. У 2017 році цей показник складав 833,7 млн. грн.

Зобов'язання банку протягом 2018 року зросли на 6,2% (або на 528,6 млн. грн.), але протягом 2019 року зменшилися на 1599,1 млн. грн., або на 17,8% до 7397,4 млн. грн. станом на 31 грудня 2019 року за рахунок спланованого заміщення дорогих ресурсів новим капіталом Банку.

Обсяг коштів клієнтів у 2018 році зріс на 538,5 млн. грн (або на 6,5%), проте у 2019 році в порівнянні з 2018 роком зменшився на 1713,7 млн. грн. (на 19,3% менше).

За іншими зобов'язаннями аналогічна тенденція: зростання у 2018 році на 16,9%, але падіння на 5,3% (або на 2,2 млн. грн.) до рівня 38,8 млн. грн. у 2019 році в порівнянні з попереднім роком.

Зростання зобов'язань спостерігається за борговими цінними паперами, емітованих банком та резервами за зобов'язаннями, що становить відповідно 222,9% (на 0,2 млн. грн.) та у 228,8 раза більше (на 105,7 млн. грн.) проти зниження у 2018 році в порівнянні з 2017 роком на 98,3% та на 65,1% відповідно.

Дані показники свідчать, що найбільше банк має зобов'язань перед клієнтами та іншими банками, так як вони займають найбільшу частку всіх зобов'язань (96,81 та 1,43% у 2019 році відповідно).

Таблиця 5.
Вертикальний аналіз АО «Банк Кредит Дніпро» Зобов'язання, (тис.грн.)

	2017	2018	2019	Структура, %			Структурні зрушення 2019 від 2018, в.п.
				2017	2018	2019	
Кошти банків	46	45	39	0,0	0,0	0,0	0,0
Кошти клієнтів	8336560	8875107	7161453	98,45	98,65	96,81	-1,84
Боргові цінні папери, емітовані банком	9993	170	379	0,12	0,0	0,01	-0,01
Резерви за зобов'язаннями	1330	464	106149	0,01	0,01	1,43	1,42
Інші фінансові зобов'язання	84958	79787	90596	1,00	0,89	1,22	0,33
Інші зобов'язання	34997	40924	38756	0,42	0,45	0,53	0,08
Усього зобов'язань	8467884	8996497	7397372	100,00	100,00	100,00	0

В структурі зобов'язань кошти банків складають незначну питому вагу. У 2017, 2018 та 2019 роках це становило 0,0005%.

Показник питомої ваги коштів, які були залучені від клієнтів має тенденцію до зниження, що слало 1,84 п.п.

Почали збільшуватись показники й інших залучених коштів, питома вага яких становила у 2017 році 0,42%, у 2018 - 0,45%, у 2019 році цей показник збільшився на 0,08 п.п. і дорівнював 0,53%.

Для більш детальної оцінки пасивів Банку розглянемо кошти клієнтів (див. табл.6).

На 31 грудня 2019 р. залишки на поточних рахунках юридичних осіб на суму 916711 тис. грн. або 22,9% від загальної суми на поточних рахунках клієнтів, розміщено десятьма найбільшими корпоративними клієнтами (2018 р.: 1643717 тис. грн., або 35,9%). На 31 грудня 2019 року залишки на поточних рахунках фізичних осіб на суму 85947 тис. грн., або 2,1% від загальної суми на поточних рахунках клієнтів, розміщено десятьма найбільшими клієнтами (2018р.: 113803 тис. грн., або 2,5%).

Таблиця 6.
Кошти клієнтів, тис.грн

На 31 грудня	2017	2018	2019	Темп зростання (зниження) 2019 до 2017, %
Поточні рахунки				
- юридичні особи	3739110	3555378	3067479	82,0
-фізичні особи	936212	1018857	932589	99,6
Усього	4675322	4574235	4000068	85,6
Строкові депозити				
- юридичні особи	442564	1360135	767796	173,5
-фізичні особи	3218674	2940737	2393589	74,4
Усього	3661238	4300872	3161385	86,3
Усього кошти клієнтів	8336560	8875107	7161453	85,9

На 31 грудня 2019р. депозити юридичних осіб на суму 481518 тис. грн., або 15,23% від загальної суми депозитів клієнтів (2018 р.: 762656 тис. грн., або 17,73%) було розміщено п'ятьма найбільшими корпоративними клієнтами. На 31 грудня 2019 р. депозити фізичних осіб на суму 257101 тис. грн. або 8,1% від загальної суми депозитів клієнтів, були розміщені двома найбільшими клієнтами (2018р.: 300577 тис. грн. або 7,0%).

Станом на 31 грудня 2019р. залишки на поточних рахунках та строкових депозитах юридичних осіб на загальну суму 825009 тис. грн. або 11,6% (2018 р.: 330280 тис. грн., або 15,0%) від загальної суми коштів клієнтів були залучені від клієнтів, які не відповідають критеріям віднесення до пов'язаних сторін згідно з МСБО (IAS) 24, але вважаються пов'язаними із Банком відповідно до нормативно-правових актів НБУ.

На 31 грудня 2019 р. поточні кошти юридичних осіб на суму 245644 тис. грн. (2018 р.: 513313 тис. грн.) були розміщені в якості забезпечення за документарними операціями.

На 31 грудня 2019 р. строкові кошти юридичних та фізичних осіб на суму 76545 тис. грн. (2018 р.: 544410 тис. грн.) були розміщені в якості забезпечення за кредитними операціями клієнтів.

Станом на 31 грудня 2018 року залишки на поточних рахунках юридичних осіб на загальну суму 378568 тис. грн. були розміщені Акціонером Банку та спрямовані в оплату акції Банку протягом 2019 року.

Протягом 2019 року середньомісячні залишки коштів клієнтів в гривні збільшилися на 283 млн. грн., кошти в валюті зменшилися на 457 млн. грн. (в грн. еквіваленті по курсу на 31 грудня 2019р.). В 2019 році середньомісячні залишки коштів клієнтів (в грн. еквіваленті по курсу на 31 грудня 2019р.) на поточних рахунках юридичних осіб склали 2767 млн. грн. (2018р.: 3347 млн. грн.), а на поточних рахунках фізичних осіб – 989 млн. грн. (2018р.: 1032 млн. грн.). Протягом 2019 р. середньомісячні залишки коштів (в грн. еквіваленті по курсу на 31 грудня 2019р.) строкових депозитів юридичних осіб склали 1123 млн. грн. (2018р.: 477 млн. грн.), а строкових депозитів фізичних осіб – 2504 млн. грн. (2018р.: 2700 млн. грн.). Показник середньомісячних залишків дозволяє оцінити динаміку без урахування волатильності залишків, яка притаманна звітним датам.

На початку 2020 року, керівництвом Банку визначено наступні ключові показники ефективності діяльності: новий кредитний портфель, включаючи новий роздрібний кредитний портфель та чистий комісійно – торговельний дохід. Реалізація цих стратегічних напрямків дозволить продовжити покращення операційних фінансових результатів в 2020 році [5].

Важливою складовою аналізу фінансової діяльності банку, є аналіз економічних нормативів. Економічні нормативи діяльності банків (economic ratios; regulatory ratios for banks) – показники, встановлені Національним банком України з метою регулювання банківської діяльності на основі безвиїзного нагляду для здійснення моніторингу діяльності окремих банків і банківської системи в цілому. Національний банк України встановлює наступні економічні нормативи, що є обов'язковими до виконання всіма банками:

1. Нормативи капіталу: мінімального розміру регулятивного капіталу – Н1 (500 млн. грн.); достатності (адекватності) регулятивного капіталу – Н2 (не менше 10%).

2. Нормативи ліквідності: миттєва ліквідність – Н4 (не менше 20%); поточна лік-відність – Н5 (не менше 40%); короткострокова ліквідність – Н6 (не менше 60%).

3. Нормативи кредитного ризику: максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента – Н7 (не більше 25%); великих кредит-них ризиків – Н8 (не більше 8-ми кратного розміру регулятивного капіталу); максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру – Н9 (не більше 5%); максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам – Н10 (не більше 30%).

4. Нормативи інвестування: інвестування в цінні папери окремо за кожною установою – Н11 (не більше 15%); загальної суми інвестування – Н12 (не більше 60%) [1]. Аналіз економічних нормативів наведено в табл.6.

Таблиця 6.
Аналіз економічних нормативів АО «Банк КредитДніпро»

Економічний норматив	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення
Н1, тис. грн.	263200	1009963	746763
Н2, %	3,6	15,9	12,3
Н3, %	-	14,7	14,7
Н4, %	35,9	-	-35,9
Н5, %	48,9	-	-48,9
Н6, %	43,7	63,9	20,2
Н7, %	130	24,02	-105,98
Н8, %	263,2	146,4	-116,8
Н9, %	45,3	0,13	-45,17
Н11, %	0,01	0,01	-
Н12, %	0,02	0,01	-0,01

Згідно з показниками економічних нормативів Банку 2018 та 2019 років можна зробити висновок, що на кінець 2018 року банк не відповідав вимогам НБУ, бо мав значно низькі показники економічних нормативів. На кінець 2019 року ситуація змінилась й банк став повністю відповідати вимогам банку.

Чинниками пов'язані з недоотриманням надходжень, які можуть спричинити проблеми для фінансової безпеки банку, є: відволікання значної ресурсної бази в неприбуткові активи, що негативно впливає на рівень

надходжень; відчутний вплив ринкових ризиків, наприклад, валютного чи відсоткового (якщо банк сподівається переважну частину доходів одержати завдяки проведенню в разі зміни кон'юнктури ринку або економічної ситуації певних операцій, скажімо, валюто обмінних, він ризикує взагалі не дочекатися цієї частини доходів, адже коливання курсу може виявитися незначним); неефективна політика банку в галузі ціноутворення (встановлення неадекватних відсоткових ставок за депозитами та кредитами; надання позичок, обслуговування інсайдерів та окремих клієнтів на пільгових умовах); залежність обсягу надходжень від разових, нетрадиційних операцій; залучення дорогих ресурсів на ринку міжбанківських кредитів з метою підтримання обов'язкових економічних нормативів [7].

Висновки. Проведене дослідження дає можливість зробити наступні висновки: стан активів банку АО «Банк Кредит Дніпро» свідчить про певні проблеми, серед яких є висока концентрація наданих кредитів порівняно із загальним обсягом активів, що призводить до погіршення фінансової стійкості банку та його безпеки.

Ведення ефективної банківської діяльності передбачає уміле керування активами та пасивами банківської установи: оптимізація структури активів та пасивів, підтримка ліквідності та платоспроможності банку, одержання прибутку.

Список літератури.

1. Сайт НБУ. Глосарій банківської термінології. https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123115&cat_id=122978.
2. Барановський О. І. Філософія безпеки [Текст] : монографія : в 2-х т. Т. 2. Безпека фінансових інститутів. – К. : УБС НБУ, 2014. – 715 с.
3. Жарій Я.В., Дубина М.В. Експрес-діагностика рівня фінансової безпеки комерційного банку // Вісник Чернігівського державного технологічного університету № 4 (62), 2012.- С. 259-268. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://economic-vistnic.stu.cn.ua/tmppdf/393.pdf>.
4. Банк Кредит Дніпро. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://creditdnepr.com.ua/pro-bank>.
5. Фінансова звітність і показники банку [<https://creditdnepr.com.ua/pro-bank/rozkrytya-informaciyi/finansova-zvitnist-i-pokaznyky-banku>]
6. Добровольська О.В., Острініна О.П., Лопаткіна А.О. Аналіз сучасного стану активів та пасивів комерційного банку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_27/3/8.pdf
7. Кравчук Н.Я., Колісник О.Я., Мелих О.Ю. Фінансова безпека: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Вектор, 2010. – 277 с

References.

1. National Bank of Ukraine. Glossary of banking terminology, available at: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123115&cat_id=122978.
2. Baranovskiy, O. I. (2014), *Filosofija bezpeky* [Philosophy of security] vol. 2, Bezpeka finansovykh instytutiv, UBS NBU, Kyiv, Ukraine, P. 715.
3. Zharij, Ja.V. and Dubyna, M.V. (2012), "Express diagnostics of the level of financial security of a commercial bank", *Visnyk Chernihivskogho derzhavnogho tekhnologhichnogho universytetu*, vol. 4 (62), pp. 259-268, available at: <https://economic-vistnic.stu.cn.ua/tmppdf/393.pdf>.
4. Bank Kredyt Dnipro, available at: <https://creditdnepr.com.ua/pro-bank>.
5. Bank Kredyt Dnipro, Financial statements and indicators of the bank, [Online], available at: <https://creditdnepr.com.ua/pro-bank/rozkrytya-informaciyi/finansova-zvitnist-i-pokaznyky-banku>
6. Dobrovoljsjka, O.V. Ostrinina, O.P. and Lopatkina, A.O. (2017) "Analysis of the current state of assets and liabilities of a commercial bank", *Naukovyj visnyk Khersonskogho derzhavnogho universytetu, Serija Ekonomichni nauky*, [Online], available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_27/3/8.pdf
7. Kravchuk, N.Ja. Kolisnyk, O.Ja. and Melykh, O.Ju. (2010), *Finansova bezpeka: Navchaljno-metodychnyj posibnyk* [Financial security: A textbook], Vektor, Ternopilj, P. 277.

Стаття надійшла до редакції 17.12.2020 р.